

ΣΥΜΒΟΛΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΩΝ

Α'

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΙΑΣΙΟΥ

«Εἰς τοὺς 1812 ἐπροβλήθη ἐδῶ νὰ συσταθῇ τυπογραφία Ἑλληνικὴ, πρὸς εὐκολίαν τῶν ἐκδιδομένων βιβλίων καὶ τῶν ἐκδοτῶν, ὅσοι μάλιστα δὲν ἔχουν τὸν τρόπον νὰ στέλλουν τὰ ἐκδοτέα βιβλία εἰς τὰ τυπογραφεῖα τῆς Γερμανίας καὶ νὰ πληρώνουν μεγάλα ἐξόδα καὶ ἀγῶγια, ἀλλὰ νὰ τὰ τυπῶνουν ἐδῶ ὑπὸ τὴν ὄψιν των, φέροντες πρὸς τοῦτοις καὶ εἰς τὸν τόπον κέρδος, ἐπειδὴ μένουν τὰ ἄσπρα ἐδῶ καὶ δὲν ἐξάγονται ἔξω τοῦ τόπου. Μὴ θέλοντος δὲ τινος νὰ καταβάλῃ τὴν ἀπαιτουμένην ποσότητα πρὸς σύστασιν μικρᾶς καὶ τυπογραφίας, ἐκηρύχθη συνδρομὴ, διὰ νὰ δώσῃ ἕκαστος ὅσα θέλει ἀπὸ 100 γρ. καὶ ἐπάνω ἐπὶ συνθήκης, τὰ μὲν καταβαλλόμενα ἄσπρα νὰ μένουν εἰς τὴν τυπογραφίαν ἀναφαιρετα, ἕκαστος δὲ συνδρομητὴς νὰ λαμβάνῃ ἐκ τῶν τυπουμένων βιβλίων ἓν ἀντίτυπον δεμένον κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς ποσότητος τῆς συνδρομῆς, ἐκ δὲ τοῦ προκύψαντος κέρδους, ἀφαιρουμένων πάντων τῶν ἐξόδων, τὸ μὲν ἥμισυ νὰ μένῃ εἰς τὴν τυπογραφίαν πρὸς βελτίωσιν τῆς, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ νὰ δίδεται εἰς τὸν κατὰ καιροὺς σύντροφον τυπογράφον. Κατ' αὐτὴν τὴν συνθήκην ἐσυνάχθησαν ἕως 10 χιλιάδες γρ. καὶ διορισθέντες δύο ἔφοροι, ὅτε ἐκλαμπρότατος Μπεῖζαδὴς Σκαρλᾶτος Γκίκας, καὶ ὁ ἐξοχώτατος ἱατρός Κυστάθιος καὶ τέσσαρες ἐπίτροποι, ὁ Χριστόδουλος Ἰωάννου, ὁ Παναγιώτης Διογενίδης, ὁ καμηνάρης Μανουὴλ Βερνάρδος, καὶ ὁ Ἀναστάσιος Μιχαήλ Γεϊτζᾶς (:), ἔφερον τὰ ἀναγκαῖα ἑλληνικὰ στοιχεῖα ἀπὸ Λειψίας καὶ κατασκευάσαν ἐδῶ τὰ ἀπαιτούμενα σκεύη. Ἀλλ' ἐνῶ ἔμελλον νὰ ἀρχίσουν τὸ ἔργον, ἐμποδίσθησαν ὑπὸ τοῦ Πανιερωτάτου ἀγ. Μητροπολίτου κύρ Βενιαμίν, προβάλλοντος ὅτι ἡ Μητρόπολις ἔχει παλαιὸν προνόμιον τῆς τυπογραφίας ἀποκλείον πάντα ἄλλον τυπογράφον· τελευταῖον ὁμῶς βλέπων ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶναι κοι-

νωφελές, ἔδωκε τὴν ἄδειαν καὶ ἔγεινεν ἔγγραφος συμφωνία μεταξὺ τῆς Πανιερότητός του καὶ τῶν ἐπιτρόπων τῆς τυπογραφίας, ἥς τὰ κυριώτερα ἄρθρα εἶναι ταῦτα· α' νὰ μὴ τυπώνεται εἰς τὴν ἐλληνικὴν τυπογραφίαν τι, πρὶν ἐξεταχθῇ ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως, καὶ β' νὰ μὴ τυπῶνῃ αὐτὴ ἡ τυπογραφία καὶ ἐν βιβλίον εἰς Μολδαβικὴν διάλεκτον, ἐκτὸς ἂν τύχῃ νὰ εἶναι δίγλωσσον, ἐλληνικὸν δηλ. καὶ μολδαβικόν· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οἰκονομήθη ἡ τυπογραφία αὕτη ἄχρι τοῦδε βραβευθεῖσα καὶ ὑπὸ τοῦ ὑψηλοτάτου Σκαρλάτου ΒΔΒ. μὲ χρυσόβουλλον πρὸς περισσοτέραν στερέωσιν αὐτοῦ:

Τὰ δι' αὐτὴν ἀναγκαῖα Προνόμια.

- α' νὰ μὴ ἐπιτραπῇ εἰς ἄλλον τινὰ (πλὴν τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως) νὰ συστήσῃ τυπογραφίαν, ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Μολδαβίας.
- β' νὰ ἔχῃ 30 σκοτελνίκους ξένους ἀνθρώπους ἀσιδότους πρὸς ἀνακουφισμὸν τῶν βαρέων ἐξόδων.
- γ' οἱ ἐν τῇ τυπογραφίᾳ ἐργαζόμενοι ἄνθρωποι ὅλοι νὰ εἶναι ἐλεύθεροι παντὸς φόρου καὶ ἀγγραφείας.
- δ' τὸ διὰ τὴν τυπογραφίαν φερόμενον χαρτίον καὶ ἄλλη ὕλη νὰ εἶναι ἐλεύθερον τελωνίου.
- ε' ἐν ἐργαστήριον, ἐν ᾧ πωλοῦνται τὰ βιβλία τῆς τυπογραφίας, νὰ εἶναι ἐλεύθερον οἰουδηπιοῦν φόρου.
- ς' οἱ τῆς τυπογραφίας ἄνθρωποι νὰ μὴ ἐγκαλῶνται ἢ κρίνωνται εἰς ἄλλο κριτήριον εἰμὴ εἰς τὴν Αὐθεντικὴν Καμάραν
- ζ' νὰ ἔχῃ τὴν ἄδειαν νὰ τυπῶνῃ εἰς πᾶσαν διάλεκτον βιβλία προεξεταζόμενα ὑπὸ τῆς Τζενσούρας, ἡ ὁποία πρέπει νὰ διορισθῇ ὑπὸ τοῦ Ὑψους τοῦ πρὸς ἐξέτασιν τῶν ἐκδεδομένων βιβλίων διὰ νὰ μὴ γίνεταί ἐμπόδιον».

Σημ. Τὸ παρὸν ἔγγραφον ἀνεκοινώθη ἡμῖν ὑπὸ τοῦ πρώην συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν κ. Γρηγορίου Μπουρνιά, ὡς συμβάλλον εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Ἑλληνικῶν τυπογραφείων.

[Σ. Σ.]